

Alte Drucke

APOLOGIA || FRANCISCI || MONTANI PRO SOCIETATE || IESV IN GALLIA. || CONTRA ANTONII ARNALDI || Aduocati Parisiensis Philippicam. || Ex Gallico in ...

Richeome, Louis

Cracoviae, 1597

Caput III.

Nutzungsbedingungen

Die Digitalisate des Francke-Portals sind urheberrechtlich geschützt. Sie dürfen für wissenschaftliche und private Zwecke heruntergeladen und ausgedruckt werden. Vorhandene Herkunftsbezeichnungen dürfen dabei nicht entfernt werden.

Eine kommerzielle oder institutionelle Nutzung oder Veröffentlichung dieser Inhalte ist ohne vorheriges schriftliches Einverständnis des Studienzentrums August Hermann Francke der Franckeschen Stiftungen nicht gestattet, das ggf. auf weitere Institutionen als Rechteinhaber verweist. Für die Veröffentlichung der Digitalisate können gemäß der Gebührenordnung der Franckeschen Stiftungen Entgelte erhoben werden.

Zur Erteilung einer Veröffentlichungsgenehmigung wenden Sie sich bitte an die Leiterin des Studienzentrums, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

Terms of use

All digital documents of the Francke-Portal are protected by copyright. They may be downloaded and printed only for non-commercial educational, research and private purposes. Attached provenance marks may not be removed.

Commercial or institutional use or publication of these digital documents in printed or digital form is not allowed without obtaining prior written permission by the Study Center August Hermann Francke of the Francke Foundations which can refer to other institutions as right holders. If digital documents are published, the Study Center is entitled to charge a fee in accordance with the scale of charges of the Francke Foundations.

For reproduction requests and permissions, please contact the head of the Study Center, Frau Dr. Britta Klosterberg, Franckeplatz 1, Haus 22-24, 06110 Halle (studienzentrum@francke-halle.de)

urn:nbn:de:gbv:ha33-1-154864

amant, ianuis clausis, obiectis querepagulis, non aliter vociferabaris, quàm soleant insanientes cati intra certos limites inclusi, nihil intentatum relinquens, quò tuæ existimationi maiorem securim impingeres, & Iesuitis plus detrimenti adferres. Quod cùm tibi meritisimò negatū esset; haud tamen conquiescendum putasti, sed contra omne ius & fas, tanquam ab omni humanitatis sensu derelictus illud per totam Galliam vulgasti, quod ne in pusillo quidem hominum cœtu recitare permissum est, composito ex actione tua libello famoso; perinde ac si huiusmodi iniuriosas chartas lex diuina, & ipsa Regum Galliae decreta, grauissimè non prohiberent. Fateor tamen mendacia tua commeruisse, vt à pluribus audiantur & cognoscantur, quo grauiorem poenam vesaniae & impudentiae tuae luas. Nam amens, & arrogans, nullo se magis digno supplicio multatur, quàm si numeros, quærat & inueniat amentiae & nequitiae suae testes. Exordio artificiosè scilicet & scitè absoluto, Apostrophis ad cælum & terram inspersis, Narrationem inchoas à Carolo V, & Philippo eius filio, tuarumque probationum robur & neruum promiscuè in Narratione & Confirmatione collocas, vt in margine libri annotasti.

Libelli famosi
prohibiti à re-
gibus Galliae
Cod. Henric.
III.

C A P V T III.

*Refutatio præcipui argumenti; quo probare
conatur Arnaldus, Iesuitas ex Gallia
pellendos.*

Finis Arnaldi.

RATIONIS & raticionationis tuae finis est, vt Iesuitae Galliae regno pellantur, quod vetus est Ministrorum tuorum decretum, iampridem in celebri illa Synodo Montis Albani (cui Beza interfuit) sancitum;

tum; annus ab illa agitur nunc decimusquartus, si rectè meminì. Addis, id sine turis ordine & processu, & sine dilatione faciendum esse. Ratio tua generalis hæc est: Quia Iesuitæ sunt, fuerunt, & erunt causæ omnium malorum Franciæ. Primum, medium, & postremum, tuæ probationis argumentum est, quod omnes homines id dicant, præter timidos, & ab ipsis Iesuitis corruptos: quod sit factum vulgo manifestum, & ut vocant, notorium, & populo cognitissimum. Quod argumentum tam validum ac ferreum tibi visum est, ut illud in initio, medio, & fine, tuæ Inuectivæ collocâris, atque adeò per omnes illius partes sparseris. Primum igitur id loco tanquam primarium excutiemus. Ac principio quidem libenter tibi assentior, cum ais, gravia, eaque notoria crimina, celeri pœna coercenda esse, ne dilatio eripiat occasionem exequendi id, quod iustitiæ rigor præcipit. Anno Domini M. D. LXIII. hæreticus quidam Parisiis in æde Diuæ Genesivæ impium facinus contra Sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum aggressus, statim nulla mora interposita, à meridie, Iudicum sententiis sacrilegæ temeritatis pœnas promerentes flammis luit.

Hæreticus eodē die exustus, quo captus.

Pari modo, cum parricida, sicarius. *Assasinus*, alterius culpæ affinis in ipso facto deprehenditur, aut manifestis & perspicuis probationibus conuincitur; haud arbitror opus longa disquisitione, sed expedita & festina condemnatione & animaduersione, cum sit crimen, quod nulla vel negatione vel tergiuersatione dilui & celari possit. At verò, quando crimen, quantumvis enorme, dubium est, probatione & testimoniis opus habet. Ut enim in criminibus atrocioribus suspicio simplex ad inquirendum & diligenti cum cura inuestigandum sufficit, quod multum interfit hoc Reip. ita etiam probationem oportet esse certam & constantem; ne temerè innocens opprimatur, eò maiori & intolerabili in iuriâ, quò casus & causæ maioris momenti fuerint. Quocirca, tu

Ineptaproban=
di ratio.

ca, tu ex diametro Legi naturali & ciuili refragaris, dum magni criminis pœnam absq; vlla probatione exigis, probandoq; demonstras, te, neque bonum Logicum, neque bonũ cauſidicum eſſe; dum loco argumenti aſſumis id, quod in quæſtione verſatur, tibi que probandum incumbit. Hic agitur *de facto*, ô bone, vtrum ſcilicet Ieſuitæ ſint eorum criminum rei, quorum abs te accuſantur. Ais, *id eſſe manifeſtum*. Ieſuitæ negant. Vt probes, dicis *eſſe notorium, nulliq; dubium*, quod tantumdem eſt, ac ſi diceres: *Cato coniurauit in Rempub. quia notorium eſt, quia nullus hac de re dubitat. Luna cras patietur eclipſin, quia cras deficiet, quia eſt notorium, quia nullus de hoc dubitat.*

Omnes homini
negāt quod Ar
nald. ait nemi=
ni eſſe dubium.

Sed videamus, quàm verum ſit, quod nullus hac de re dubitet, præter *timidos* (vt ais) & *eos, quos Ieſuitæ corruperunt*. Quando dicis, *neminem hoc fugere*, ſignificare vtique viſ, omnes id aſſeuerare, & teſtimoniis vocibusq; publicis confirmare. Ita enim in iudicio loquendum eſt. At tu ſolus id aſſeris, cum tuis gregalibus, quorum nulla penitus ratio haberi debet, cum teſtium & accuſatorum munus iſdem competere nequeat. Si totus mundus quaſi concordĩ ſono id dicit, cur non duo tresue maioris auctõritatis viri totam iſtã teſtium vniuerſitatem repræſentarent? Et ſi nemo dubitat, nullius negotii fuerit, id argumento aliquo veriſimili demonſtrare. Clamas, nemini id eſſe dubium; ſed quid ſi proferam permultos, qui non modò dubitant, verum etiam contrarium diſertis verbis affirmant, & quidem eiufmodi viros, quorum auctõritatem tu minimè deſugere vel eludere poſſis? En tibi *Cardinalem Borbonium & Ducem Niuernenſem*, qui pro Ieſuitis ipſorumq; Collegiis Senatui Regio ſupplices facti ſunt, inſigni beneuolentiæ & amoris ſignificatione, & princeps ille Regum ſanguine progenitus; vt apertè declararet, quàm ſibi tota hæc cauſa curæ cordiq; eſſet,

esset, sequentia verba in fine supplicis libelli propria manu *verba Cardina*
 adscripsit; Si aduersa valetudo permitteret, ipsemet ad vos me con- *lis Borbonii.*
 ferrem, hancq; meam petitionem ore proprio vobis proponerem. His
 adde Episcopum Claromontanum; vrbes Billomensem, Bituricensem;
 Clerum, & Academiam eiusdem Bituricensis ciuitatis, qui omnes
 Iesuitarum causam tuentur; idemque fecissent aliae ciuita-
 tes Galliae pro suis Collegiis, si Senatus Parisiensis ditioni
 subessent. Verum vt viciniore testes in medium proferam-
 us; en tibi Sorbonam, quae decreto publico, 7. Idus Iulii,
 Anno Domini M. D. XCIV. libellum supplicem, quem Iesu-
 itarum aduersarii 18. Aprilis per fraudem & dolum extorse-
 rant, irritum & inualidum reddidit. Habes decretum.

Die 9. Iulii Anno Domini M. D. XCIV. viso & audito à Fa- *Decretum Sor-*
 cultate Theologiae Parisiensi, legitimè congregata, in maiori aula Col- *bonicum pro Ie-*
 legii Sorbonae, libello supplici à venerabilib. Patribus Societatis IE- *suitis.*
 SV ipsi facultati proposito, quo quidem exposuerunt superioribus
 mensibus venerabilem D. Rectorem vniuersitatis, tam suo, quam om-
 nium Facultatum nomine, supplicem libellum supremæ Parlamenti Cu-
 riae obtulisse, quo petierit, vt ipsi eorumq; vniuersa Societas ex toto
 Galliae regno pelleretur; ac credibile non esse, Sacratissimam Faculta-
 tem huic petitioni consensum præbuisse; ac propterea supplicarunt,
 quatenus placeret dictæ facultati declaratione testificari huius peti-
 tionis & litis intentæ nullo modo participes esse. Ipsa facultas matura
 deliberatione superhabita, in hunc modum censuit: Se quidem cense-
 re, prædictos Patres Societatis Iesu redigendos & recensendos esse in
 ordinem & disciplinam vniuersitatis, regno autem Gallico esse nullo
 modo expellendos.

*Sorbona nō ap-
 probat Iesuita-
 rum ex Gallia
 expulsionem.*

Signatum. Panet, dictæ facultatis bidellus.

Accedit facultas Artium, quæ, diplomate subscripto, à
 tribus ex quatuor nationum procuratoribus, à Rectore, & *Facultates Pa-*
 quod hinc sequitur, à te sese disiunxit, vt & Decanus Facul- *risienses pro Ie-*
 tatis Decretorum, & Decanus medicinae, & ex numero *suitis.*

E

quin-

quingenta ferè Parochorum (quorum se patronum contra Iesuitas Ludouicus *Dole* dolosè & nomini suo conuenienter iactitabat) quatuor tantum reperies, qui stent à parte tua, qui sanè à cæteris segregati Collegii corpus constituere nequeunt, præfertim sine D. Cardinale de Gondii, eorum capite. Et hi quidem omnes tales ac tanti, non modò de eo, quod obiicis, dubitant; sed & tibi, tuisq; accusatoribus ex aduerso repugnant. Putasne, si crimina ista, quæ semper in ore habes, tam nota & publica essent, adeò aut cæcos fuisse futuros, vt ea non viderent, aut adeò imprudentes, vt scientes & volentes ea propugnarent? Si tantæ dignitatis viri existimassent, Iesuitas adeò *notorios* homicidas, & vt ais, *Assasinos* esse, imò si tenuem duntaxat suspicionem habuissent, eos his criminibus esse obnoxios; censeresne tam audaces, & amentia præcipites fuisse futuros, vt te deserto, Iesuitis sese adiungerent? Adeone exigui iudicii & improbæ conscientia eos esse tibi persuadebis? Imò maiori conatu & contentione quàm tu, idem quod tu, expetiissent. Num à te impetrare poteris, vt credas, eos tanto ardore & coorationis pondere, iisq; precibus pro Iesuitis acturos fuisse, vt in visceribus Gallie, perniciès & pestis totius Gallia retineretur & foueretur?

Habemus ergo multos, qui non modò de eo, quod tu asseris, dubitent; sed id etiam velut luculentum mendacium verbis & factis expugnent; & tamen tam effrons es, vt blateres, neminem de hac re dubitare, præter *meticulosos & corruptos*. Sed cedo, quibus annumerabis Cardinalem Borbonium & Ducem Niuernensem? Anne timidus, & non tam loqui, quàm mussare solitis? At non licebit: eorum enim dicta & facta in luce & in omnium cõspectu versantur. Multò minùs dices, à Iesuitis fuisse seductos & corruptos, nisi caput tuum periculo exponere velis, diffamando tantos Principes,

Principes, quos constat, non modò semper fuisse Regi morigeros, sed & amicos. Et reliqui, quos testes laudavi, iam dudum se & sua omnia Regi permiserunt. Cernis igitur, quàm infirma sit tua probatio, & quàm vana assertio,

CAPVT IV.

A quibus Arnaldus calumnias suas acceperit.

VIA verò partitio tua tibi nequit esse vsui, patiaris vt ego illâ vtar: demonstrabo enim duo esse genera eorum, qui Iesuitas in exilium actos peritas persequuntur. Duo genera eorum, qui Iesuitas persequuntur.
cupiant, quiq; vt ais, nihil dubitent, quin omnium cladium auctores sint, cum tamen ipsi Galliam perdiderint & adhuc perdant, & imposterum quoque, nisi Deus obftet, perdituri sint. Primùm locum obtinent hæretici simulati & timidi: isti profitentur, quamvis voce submissiore & depressiore, se minimè esse dubios de his, quæ dicis, imò pro viribus illa publicè & priuatim stabiliunt, & euulgant; vt Iesuitis, quos infamant & criminantur, odium & inuidiam concilient, & ad illos exterminandos aditum sibi patefaciant. Verùm cum nondum ea valeant auctoritate, vt Catholicos in suam sententiã pertrahant, perhumaniter eos prensant, dolis instructi, est cum & minis, maiora quàm vires patiantur, tentare & aggredi non ausi. Alter locus debetur hæreticis & machiauellistis, hominibus ad quidvis audendum promptis, confidentia & arrogantia plenissimis: isti externa quadam hypocrisis & simulatione, orisq; & vultus impudentia, insignes quoslibet aggrediuntur, & tam Catholicis, quàm hæreticis audientibus & inspectantibus, re & nomine veros Catholicos (quos per contumeliã Hispanos appellant) Hæretici Catholicos vocant Hispanos. dictis iniurijs inuerecundè & irreuerenter incessunt, & hæreticorum commoda clandestinis auxilijs, quo possunt modo,